

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. X. Cultus corporis quantorum malorum sit causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

corrigan mores, qui tollant vestium abusiones, qui faciem meliorem restituant orbi!

§. IV.

GERAR. Liceat hic paucula. Ergo nitelam omnem à veste proscibis, ergo nefas ornari? Et an non vestium mundities curanda? Po. l. Non ego ornatum omnem accuso, lasciviam accuso. Eò jam ventum, ut munditiam sola pompà aestimemus, & vestis non vestis sit, nisi pretiosa. In corporis cultu plerumque non sordes fugimus, sed aularum delicias adumbramus, nec tam veluti volumus quam ornari, non calorem in habitu, sed colorem quarimus. Divi Hieronymi monitum est: *Elegantias & sordes pari modo fugiendas, quia alterum delicias, alterum gloriam redolent.* Ne quis illud Augustini: Etiam in ipsis sordibus lucuos posse esse iactantiam, & eò periculosiorum, quòd sub nomine servitutis Dei decipit. Hoc nomine non immerito reprehensus Antisthenes, qui cum depexum & perfusum palliolum spectantibus vanius iactasset: Alpicio, aiebat Socrates, per pallii fissuram, animi tui vanitatem: quin desinis te ipsum ostentare? Idem Diogeni fuit animus. Hic cum Olympiam venisset, adolescentem quosdam Rhodios illic conspiciens, cum risu: Hoc nihil est, inquit, nisi fastus. Rursus cum in Lacedaemonios incidisset, vilibus tunicis ac sordidissimis opertos: En, inquit, alius fastus; tam enim Spartani iqualore, quam Rhodii ornatu sese iactabant: illi se iusto plus colebant, isti se iusto plus negligebant. Nec affectata sordes, nec exquisita delicia laudem pariunt. Pulcherrimum est, nec turpia velle, nec nimia. Itaque non culpa verum quod pulchrum, aut decenter ornatum, sed quod iane, quod redundans, quod fastum, mollium, delicias, luxum, lasciviam, pompam præ se fert, hoc vituperato, & necum sentit Bilbicus vates:

Pellere te nolum, sed nec turbare capillos;

Splendida sit nolo, sordida nolo curis.

An necitur medium à beatis teneri, virtutem in medio, & modum in rebus esse? Sed & hoc addo: Meminisse me apud Hieronymum legere: *Sordes vestium candida mentis indicia esse.* Et beatus Hilarius sacrum quo semel amictus fuit, nec lavit unquam, nec mutavit; supervacuum asserens, munditiam in cilicio querere. Plures omnino invenias, in sacris paginis, & sapientum libris, ab illo munditiae & lotionum contemptu laudari, quam ab earundem studio. Et pars quadam poenitentiae est, neglectus politurae, omniumque harum concinnitarum & elegantiarum. Itaias olim proclamavit: *Descende, sede in pulvere virgo filia Babylon, sede in terra.* Lavat se David, sed post stetit. Lavat faciem Joseph, sed post lacrymas, quas viso Benjamin fuderat. Lavit se Judith & ornat, sed Assyrium ducem Holofernem hoc laqueo deceptura. Sanè vestitus mollis & pumicata illa ac polita mundities, libidinum fomes, oculorum rete, animorum suavis vis est perniciis. Hinc Ambrosius, serius hac in re censor ausus dicere: *mulierem compram, domum esse omnium infernalium demonum.* Hinc & Siracides clamat: *Averte faciem tuam à muliere comprata, & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit.* Hinc regina Esther has tales elegantias signum superbiae nominat. Hinc & Hieronymus: *Ingre-*

§. V.

Sapiens illa mulier, & regum progenies Elisabetha, plerumque trita & panniculis larta veste amiciebatur, gestiebatque magis mendici centonibus, quam regum ostro spectari. Fuit, ut hæc solenniori die, publico

A se commissura, exquirit in reginam ornaretur, & auro, gemmis, insuper regia corona irradians ad templum, rem divinam auditura deduceretur à frequenti familia. Primo ferè ingressu templi, crux Dominica, & ex eà pendens Christi cruenta imago incurrit oculos. Hoc illa aspectu ferit graviter, & animo fauciari; hæc altum ingemiscere & velut pudefacta erubescere, lacrymas demum vi prorumpentes non continere. Mox variis cogitationum ætus in animo se prodere: En creator, dicebat illa secum, en servator meus Iesus, nudo corpore, flagris laceratus, spinis redimitus, sanguine perfusus, in altà trabe mortem pro me obiit ignominiosissimam: at ego misera tor vitis immunda, tot delictorum rea, bysso tamen auròque, purpurâ, gemmisque culta niteo, heu vitam divinis beneficiis indignam perdo magis, quam ago. Ah, divinum illum verticem in Pilati domo scitum spineum perforavit: ah, Domini mei aures opprobria innumera saturarunt. At verò caput meum corona cingit aurea, me numerosum circumdat famulicium, cuncti venerantur, suspiciunt, pæne adorant. Me mulierem infelicem! sicine præceptis Domini obtempero? itane Dei beneficia recogito? itane virâ Christi vestigia sequor? ô me nimis dissimilem meo Domino! Adeò mentem intimam cogitationes hæc penetrarunt, ut Elisabetha jam ægrius respirare, pallorem in ore trahere, animo linqui, humi demum defectis viribus collabi. Nec prius ad se rediit, quam gelida aspersione fuisset recreata.

Una hæc regia mulier aliis aliis videret cepisse, quis cultus corporis eos deceat, qui Christi disciplinam profitentur, regi crucifixo auctorari. Elisabetham reginam submerit irascentem intuemini vos expoliti pavones, cultissimæ imagines, vos pompæ fercula, quibus nil magis curæ est quam speculorum, anulorum, inaurium, strophiorum, cycladum & huiusmodi nugarum vanissima supellex. Vobis, ô mundi, peccant, vobis nent, vobis *Franc. Petr.* *Texunt Belgæ, vobis Persæ, vobis Seres, vobis Indi, vobis I. i. de iura-* *Trius murex narat, vobis fragrans bacca hispida pen- que fort.* *det arbusculis, vobis oves Britannicæ albicant, vobis India. 20.* *Indica sandix rubet, uterque vobis ludat Oceanus. Eò us-* *que decrevit apud vos virtus, crevitque superbia, ut jam pudor sit imitari sanctissimos viros feminasque, Nor-* *bertos aut Elisabethas: jam optimis contemptis abire placet post pessimos: sed nec Augustum Imperatorem in vestitu frugalem prorsus & sobrium sequi lubet, sed* *Cajum & reliquos, quorum nec civilis unquam, nec vi-* *rilis, nec Romanus certè, nec humanus, sed infans, &* *nunc femineus, nunc divinus, ab omni autem parte pro-* *fusul atque monstificus cultus fuit. Hoc societas est vi-* *tiorum, & novæ cupiditati inhaerentium oculorum,* *pérque varios illecebrarum motus volitantis animi: sic* *virtus atteritur, sic animi corporisque vires expugnan-* *tur. Qui exemplis vult vivere, ne periculosa sit imitatio,* *honestissima scèetur.*

CAPUT X.

Cultus Corporis quantum malorum causa sit.

Cultus corporis nimius, non solum peccatum est, sed multorum malorum vel causa vel effectus, & argumentum est. Peccatum esse arbitratus Gregorius: *Nemo, inquit, existimet in luxu & studio pretiosarum vestium & multorum peccatum deesse: quia si hoc culpa non esset, nullo modo Dominus Ioannem de vestimenti ipsius asperitate laudasset: si hoc culpa non esset, nequaquam Apostolus feminas à pretiosarum vestium appetitu compesceret, dicens: Non in veste pretiosa. Itaias sanè Hierosolymorum urbi inter graviore culpas, & in ead. hoc opprobans: Et ornasti, inquit, te regio unguento, & i. Tim. c. 2. multiplicasti pigmenta tua. Christus ipse hanc circa cultum corporis, sollicitudinem & curam manifestè damnavit: isai. c. 57. Nolite*

Matth. c. 6.
vers. 31.

Nolite, inquit, solliciti esse, dicentes: quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur: Et de vestimento quid solliciti estis? Idololatriarum hoc est non Christianorum, diffidentiae hoc argumentum est non fiducia. Hac enim omnia gentes inquirunt. Quod quid aliud est quam ordinem rerum turbare, & rei vanissimae curam divino cultui anteponere? Primum quare regnum Dei. Quod si Deo displicet sollicitudo circa necessaria, quanto magis curiositas circa superflua? Atque, si quidem theologos audiamus, peccatum etiam letale est, si quis corpus eo animo colat, ut ad libidinem spectatores pertrahat: aut si propter cultum hunc ita se met extollat, ut alios despiciat, salutem aliorum nihil pendat, nec curet permiosum exemplum prodere: aut si quis alios ideo supplicare, debita non solvere, eleemosynam non erogare, aut alia de huiusmodi ratione ob corporis ornatum gravius delinquere non detrectet. Neque Deus in his puniendis tardus vindex. Praetextata matrona nobilissima, cum Eustochium virginem, conjugem Hymenio etiam iubente, ad sui saeculi lasciviam venustatem componeret, manus arefactae sunt, evidenter vindicta Numinis: Et ubi per quietem morata, necdum ornatrix manibus a virgine abstineret, vincere cupiens & virginis propositum, & matris desiderium: tibi, quinto post mense, miserabili & prematuro interitu sublata est. Huius rei narrationem Hieronymus ita haec verba concludit. Sic gemmas & pretiosa ornamenta Christus descendit. Verissimam in hac causa, quod de alia quapiam Cyprianus affirmat: Tormenta paucorum, exempla sunt omnium.

Epist. ad Laetam de infu. filia.

Causa cur Deus tam severe puniat superfluitatem in vestibus. I. Exterior cultus corporis animi neglectus. In Apol. ad Gail. abb. Et super Missus & Hom. 18. epist. 1. ad Corinth.

Lib. de discip. & hab. virg. med.

Macr. lib. 2. Satur. cap. 15.

GERAR. Quid causae est, haec minuta sic puniri a Deo? **POL.** Causam rogas, & minuta vocas? Exspecta, & grandia dices, & causam satis. Has ad digitos numeremus.

Prima: Exterior hic cultus corporis, animi neglectus: parne certum est indicium. Ubi avis a pennis noleat, sic homo e veste. Dilucide Bernardus: Quando amplius inquit, corpus foris propter vanam gloriam componitur atque ornatur, tanto interius anima sedatur & sordidatur. Non ita curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus. Chrysostomus: Difficile est, inquit, difficile, & dilecti, fortasse autem etiam fieri non potest, ut sic ornato corpore, simul quoque ornatur anima, sed necesse est, ut si alterutrum curatur, alterum negligatur, non est enim ejusmodi eorum natura, ut simul fiant. De Paula non minus sancta quam nobili matrona Hieronymus: Si vidisset, inquit, compriorem aliquam, contractione frontis & vultus tristitia arguebat errantem, dicens: Munditiam corporis atque vestitus, anima esse immunditiam. Venuste & graviter, ut solet Ambrosius: Neglecta, inquit, decoris cura plus placet, & hoc ipsum quod nos non ornamus, ornatus est. His sublebens Cyprianus: Secum, inquit, & purpuram induit, Christum induere non possunt: auro & margaritis & monilibus adornata, ornamenta cordis ac pectoris perdidit. Quis non id excusetur & fugiat, quod alii fuerit exitio? quis id appetat & assumat, quod ad necem alterius pro gladio fuerit & telo? & Nullarum ferè pretiosior cultus est, quam quarum pudor vilis est.

Ita corporis cultus, animi parum culti signum est. Nec id veteres nescierunt. Philippus rex Macedo quendam Antipatri familiaribus in iudicium sublebens extulit: verum ubi eum, nescio quo furo barbam & capillos tingere recevit, officio movit, & causam hanc dedit, eum in rebus gerendis non videri dignum cui fidatur, qui in capillis fidus non esset. Augusto Imperatori, conviviorum & vestium luxur, agrotantis Reipublice signum fuit. Hic idem Imperator licentior vestitu filiae graviter offensus, cum illam postero die, veste mutata vidisset: Quando, inquit, probabilior est hic cultus tam honestus in filia Augusti? Hanc ob causam Augustinus: Verus, inquit, ornatus Christianorum, non tantum nullus stus mendax est, verum nec auri quidem vestis, pompa, sed mores

A boni. Ergo, plerumque ubi corpus sic nitet, squalet animus. Omnis gloria ejus, filia regis ab intus.

GER. Ne tamen, Polychroni, tor honestissimas feminas in turbam earum coniciamus, quas parum laudavimus, feminae factum audi proflus illustre, nec ab antiquo saeculo petum. Hoc ipso anno nobilissima matrona, non sanguine tantum & opibus, sed & ingenio florens, novum vestimentum genus invenit tanta concinnitatis & elegantiae, ut omnium oculos in sui spectaculum raperet. Mirabantur aliae feminae, non solum vestis pretium & artificium, sed tantam ingenii felicitatem, quae hoc artificii reperisset. Palla erat perquam spatiosa & purpurea serica; hanc aeu pinxerunt ex auro tres Phrygiones, qui annum & amplius huic vesti assiduum operam impenderint. Ad cycladem hanc seu pallam, quam dixi, additus est thorax feminae habilis, ex eodem purpureo sericeo, aureis filis pariter pictus. Primo autem die quo hanc vestem matrona illa induit gerebat, observavit nihil in se oculos convolare, timuitque ne aliae atque aliae novi artificii curiositate doctae, imitari vellent quod vidissent, peterentque ejus, conficiende modum sibi dictari. Itaque ne facere rogaretur quod recitare vix posset, hortante vehementer conscientia, omnem hanc imitationem mature praecavit. Ergo vestem illam, unico die spectatam & semel exutam, non quam induit amplius, sed pio consilio, quod superbia fuerat instrumentum, religiose liberalitatis & eleemosynae ornamentum esse voluit, & illum omnem mundum Mariæ Magdalene in templo quodam obulit: factavitque. Porro ex hac una tam pretiosa veste, altaris eorum frontale seu pallium, sacerdoti sacrificantis indumentum, calici velum, libro missali tegumentum, sanctissima Eucharistiae anticum confectum est: En, Polychroni, etiam feminae in triumphum ducunt superbiam. **POL.** Utinam, quibus luxum illum sectari placeat, norint & hanc frugalitatem suae victoriam imitari. Sed causam alteram addo.

§. II. Altera causa: Vestimentorum luxur, non tantum animi corrupti est index, sed & corruptor, hinc origo majorum multorum. Aperte Chrysostomus: Nam, inquit, multa etiam alia mala nascuntur ex nimia ornandi sui cura, manifeste suspiciones, sumptus intempestivi, blasphemiae, avaritiae, & plura habendi cupiditatis occasiones. Tellem locupletem addo Tertullianum: Quid alteri periculo sumus, inquit, quid alteri concupiscentiam importamus, nescio an impune abeat, qui alicui fuerit causa perditionis. Perit enim ille simul in tua forma, si concupierit, & admisit jam sem in animo quod concupivit, & facta est tu gladius illi. Ea causa divus Antoninus Florentinus Archiepiscopus, feminas petulantior habitu, velut illicium diaboli, in templis non ferebat. Apposite quatit Chrysostomus: Quid enim ornari, dic queso? ut viro placeas? Igitur domi hoc facias. At vero contrarium sit, incultior domi foras prodit cultissima. Utinam hic tam modeste peccaremus, ut culpa se domi contineret. Sed malum hoc publicari vult, ut pluribus noceat, quo plurium oculis hanc vanitatem ingerit. Quis eam quam nulli ostenderet, induit purpuram? nemo oculis suis laus est, sed alienis. His implendis, aut saltem in admirationem capiendis, tor hominum omnes parne cogitationes laborant. Hoc mihi nemo persuaserit apud hos comptulos multum profunde, aut pie cogitationis reperiri: prima virtus, quae apud hos exultat, notitia sui est. Et sicut ligno putrido in nati vermes, lignum magis corrodunt: sic & superbia, vanitate animi, cupiditate oculorum, superfluus cultus, & vestium luxur nascitur, idemque post luxur superbiam auget, erigit, consummat. Ab artifice diabolo sunt haec irritamenta, quae de proximo curant lasciviae mercimonia, & obducunt pudicitiae disciplinae. Hinc illa Laconum severa lex, cuius servandae curam gerebant Ephori (supremis magistratus)

gistratus) ut quotidie obirent inspectiones vestimento-
rum, si quid in illis forte à decenti iustoque ornatu alie-
num inveniretur. Eandem ob causam apud Syracusā-
nos lege cautum erat, ne mulieres auro, veste floridā,
contextu purpureo uterentur, nisi quæ pudicitiam vul-
garent, ne quis etiam vir supervacuā veste modum ex-
cederet. Factum bonum: nam si Tertulliano credimus,
pudicitia non tantum in carnis integritate, sed & cultus sim-
plici munditie consistit. Non minus præclara lex illa vete-
rum Francorum, quàm totidem verbis exscribere non
piguit. Hæc est:

Nemo pluri vendito aut emito, quàm sagum optimum & du-
plum XX. solidis: simplex X. Vilno autem minoris: Roccum
Martimum seu Lutrinum optimum XXX. solidis. Sifmufi-
mum optimum X. solidis. Qui secus faxit XL. solidis mul-
tator, & delatori XX. solidis exsolvito.

GER. Prisca hæc sunt, & ad Evandri matrem pertinent.
POL. Ergo etiam nostri sæculi vis specimen? Antverpia
Europæ oculus, inter plurimos laudum titulos, hunc
quoque tulit à suo encomiastâ, qui de nobilissimâ hac
urbe: Magna, inquit, ubique majestas oculorum, incessus, oris,
vestitus: in quibus nihil quod libidinis negotium curet. Nulla hic
purpura multo saturata conchylio, intertexta auro, coloribus di-
stinctâ, aut (sanè non nisi perquam rara. Plurimum pullâ veste
gaudent, & respondet innata morum gravitati & modestiæ,
vestitus enim pudoris præventus est, nam mores ferè habitus
prænuunt. Gravitate ergo hic & quamdam maturitatem
sopit, nihil leve, nihil quod matronalem, nihil quod virginal-
em pudicitiam deceat. Itaque honestatis exempla non
defunt, sed imitatores.

§. III.

Tertia causa: Dispendium temporis, quod corporis
cultum sequitur. Notum illud Comici: Dum mo-
liuntur, dum communur, annus est. Sanctus Nonnus He-
liopolitanus Præsul, cum videret Pelagiam, mulierem
vulgarem ad unguem undequaque gemmis & auro
cucullissimam, fortè tum transeuntem, in ejus contempla-
tione aliquantulum oculis defixus, dein ad circumstan-
tes versus: Et quot, inquit, horas putatis hæc mulier ex-
pendit, dum se in cubiculo comit, lavat, unguit, compo-
nit, ornat, dum se omnium oculis quàm exactissimè po-
lit? & nos quantillum temporis, neque id sine nausæa,
insumimus, ut Deo placeamus? Cum dicto in lacrymas
& preces solutus est. Et certè à Deo hoc impetravit, ut
Pelagia eximpurâ, in castam & pudicam mutata, longè
aliter finiret quàm ceperit, vitæque pessimæ clausulam
optimam apposuerit.

O temporis jacturam irrevocabilem! quanti horulam
emerent vel unicam ad inferos dejecti? & nos tot horas
optimas prodigentiâ pessimâ perdimus magis quàm vi-
vimus. Bernardi querela est æquissima: Tempore nihil esse
pretiosius, sed eo nihil aut vilius haberi, aut pejus expendi.
Transcunt, inquit, dies salutis, & nemo recogitat: nemo sibi non
reditura momenta perisse causatur. Cum re verâ tamen dis-
pendium temporis vel modicum, damnum sit gravissi-
mum, damnum irreparabile, nec ullo auro reconcin-
dandum. Crede mihi, Gerarde, si cultus corporis aliud
malum non inureret, nisi hanc temporis amissionem,
nullo censu sat æstimandam, dignus esset utique quem
modis omnibus detestaremur. Thomas Mornus ille mar-
tyrum amulus & Angliæ genitrix, litteris & pietate cla-
rissimus vir dicere solebat: Quamplurimos in hac vitâ eo la-
bore infernum mercari, cuius vel dimidio celum lucrati fuissent.
Cumque hic ipse vir sanctus inveniret virginem ad spe-
culum stanti, quæ multo cum labore, nec sine dolore co-
mas nodo coquebat, & tunicam, quo gracilior videretur,
arctissimè stringebat, tam festivè quàm sapienter inter-
pellans: Nisi Deus, inquit, tibi pro hoc tuo tanto labore infer-
num reddat, magnam tibi profectò injuriam faciet. Ita est; hi
tales labores malo otio peiores sunt, nam & temporis
pretium auferunt, & peitem afferunt, non unius vitii.

Alexandriam contemderat * Pambus eremita, ab * Alii,
Athanasio Episcopo accitus: occurrit in viâ mulier (un-
ptuosius ac delicatius ornata, quæ omnium oculos in
sui spectaculum flexerat. Hanc ut Pambus tacito stupo-
re conspexit, attonito similis hæsit, uti Nonnus, & pro-
tinus in lacrymas iit. Rogantibus sociis, quid hæc lacry-
mæ sibi velint? Duplex mihi causa flendi, respondit: cauda cur
una, quod videam hanc mulierem sibi aliisque exitio ef-
se: altera, quod ego ab neutiquam tantum studii ac citra
adhibeam, ut mihi prosum & Deo placeam, quantum
femina illa, ut sibi obfit & Deo displiceat. Certè hoc nescit mu-
paullo aliquid supra dementiæ malum est, fatigari in
sua perniciem. Apage sis hunc impium laborem, si
non possum corpus colere, nisi velim tempus perdere.

§. IV.

Quarta causa: Cultus corporis non alium ullum
aut fructum quærit aut finem respicit, quàm va-
nam gloriam. Sæpe plus expendimus ut oculos pascamus
quàm ut ventrem. Verissimè Seneca: Non sunt, inquit,
homines ad popinam dentibus, & ventre, & ore contenti, oculis
quoque gulosi sunt. Nec ille incitè dixit: Mundum esse
animal mirabile, quod majores habeat oculos quàm
ventrem. Ergo, ut oshominum mereamur, oculis place-
re cupimus, & ut laudatores habeamus, spectatores am-
bimus, & tum demum operæ pretium fuisse credimus,
cum voces illas audimus: En, quàm scitè, quàm elegan-
ter, quàm venustè vestitus est! en hominem ad omnem
gratiam excultum! Nimirum tanti est Deum lædere, ut
ab homine lauderis. Quâ unâ re uti nihil in se vanius, ita
divinæ legi, & Christianæ disciplinæ nil repugnantius,
Meo judicio liberalissimè despici, qui ob cultiores ve-
stes vult aut ditior, aut doctior, aut ceteris dignior vide-
ri: quasi verò equum phaleræ faciant generosum, aut
quali verò interior domus ideo speciosa sit, quod foris
magnificè se specie ostentet. Helenam olim pingebat
unus aliquis è tironibus Apellis, eamque picturam au-
ro liberalius, quàm artis erat, obduxerat: vidit hoc ma-
gister, & istud pingendi compendium minimè probans:
O adolescens, inquit, cum non possis pingere pulchram,
pinxisti divitem. Tales sunt qui ab exteriori corporis
cultu formam sibi quærunt, & nescio quod nomen vel
auctoritatis splendorem venantur, limillimi templis
Ægyptiis, de quibus eruditè Clemens Alexandrinus:

Apud Ægyptios, inquit, templa, porticus, vestibula ac
luci magnificè instructi, & atria multis columnis cincta
sunt. Parietes autem lapidibus æternis & artificiosè de-
pictis resplendent, ita ut nihil desit. Ades enim auro, ar-
genro & electo collucent, & ex Indiâ ac Æthiopiâ vari-
is fulgentibus lapillis, adyta verò intextis auro adum-
brantur peplis. Sed si penetralia templi ambitus subie-
ris, & ad ejus quod præstantius est, spectaculum prope-
rans, imaginem quæ templum habitat, quæstieris, non
invenietur Deus qui quærebat & expectabatur sub
tanto apparatu, sed felis, vel crocodilus, vel serpens in-
digena, vel aliqua ejusmodi bellua, quæ templo quidem
est indigna, sed antro speluncæ, ac cæno magis con-
gruit. Ita nostrum, velut templum, variam sibi venu-
tatem adsciscit à crine, à pigmentis, à vestes filie eorum
composita, circumornata ut similitudo templi. En templum,
sed Deum intus quære, hujus ædis incolam, & reperi-
es animum ignorantem, indoctum, rudem, pusillum, ab-
jectum, sordidum, impurum. En crocodilum, en felem,
en colubrum, in cucullissimâ domo habitantem. Vir ma-
gnus & eruditus (nuperrimè mihi narratum) juvenem
cetera cultissimum, sed indoctum & Romani sermonis
penitus ignarum latine instituit examinare. Hic misero
nec vox erat nec sensus. Cum cantharo & poculis loqui
didicerat bonus juvenis, non cum viris doctis: Bacchum
noverat & Cupidinem, non Musas, ita vel pisce magis
mutus stabat, & ne omnino feriareretur, terram pede te-
rebat.

rebat. Ubi hominem vir ille doctus tam amicum vidit: Pulchra est, inquit, bestia; sed dolendum, eam nil didicisse quam superbire. De hoc tali homine vestissimè dixeris: o pulchram statum, modò ei cerebrum non deesset! o plumbeum gladium in aurea vaginâ! o elegans templum, sed in quo ignorantia pro deâ colitur!

Lib. de villis. Innocentius Pontifex hoc ipsum sapienter adstruens:

condit. hum. Quid, inquit, aliud est pretiosior ornatus, quam sepulchrum
Laert. lib. foris dealbatum, intus spurcitia? Cræsus rex Lydiæ regi or-
de vii. natus, sublimi solio residens, Solonem interrogavit, an
Phil. cap. 2. pulchrius unquam spectaculum vidisset? Vidi, respon-
dit, in gallis gallinaceis, phasianis, atque pavonibus. Cer-
tè pavones sumus; spectari volumus, & ab hoc specta-
culo quod aliis præbeamus, laudari. Xantippe olim, So-
cratis uxor, laucius se vestierat, à marito causam ejus rei
interrogata, respondit se spectatum prodituram, o mea
conjug, inquit ille, non ut species, sed ut specteris, sic
vestiris. Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes (ostenduntur
enim istæ res, non possidentur, & dum placent transi-
unt) vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et quid vanius
iis hominibus, qui quod meliorem habent togam, eò sibi
meliores & ipsi videntur. Quâ unâ in re bis errant, ne-
que enim minus falluntur quod meliorem putent to-
gam suam quam quod se. Cur enim si vestis usum spe-
ctes, tenuioris fili lana præstat crassiori? At illi tamen
tandem naturâ non honore præcellant, at tollunt cri-
stas, & sibi plus pretii credunt accedere ab ornatu, ho-
norémque quem vilius vestitus sperare non essent ausi,
elegantiori togæ velut jure suo exigunt, & prætermissi
negligentiùs, indignantur. Vanitas vanitatum! Et hanc
Anglus quispiam non è plebe, tam festivè quam oppor-
tune oculis subiecit. Londini in Angliæ metropoli mo-
ris est, ut cives primarii, præsertim exdecurationes, statis
diebus apud Prætoris ædes, civis honestè quidem, sed
non delicatè vestitus venit, cum ceteris pransurus. Ve-
rùm à janitore, velut eò ætèr indigne, repulsam tulit:
ille causam erroris facillè addivinans, domum redit, ve-
stem mutavit, structius processit, & priorem aditum de-
nuo tentavit. Jam notus, jam gratus hospes admittitur,
accumbit, prander. Prandio expirante, & ceteris gratia-
rum actionem parantibus, ille togam sibi detractam
imponit mensæ, & observantiâ singulari venerabundus,
suar vestis ob prandium illud gratias agit amplissimas.
Aliis insolentiam facti mirantibus, sui consilii rationem
memoravit cum risu & applausu omnium. Vanitas vani-
tatum! quæ nos gloria sed vanæ, sed stultæ facit manci-
pia. Pulchrè Chrysostomus: Gloriantur, inquit, in re quam
vermes & gignunt, & perdunt. Nocti, Gerarde, aves in nu-
ptiis Aquilæ indignissimè tulisse, upupam avem pastu
aliâ obsecnam, tamen ob versicolores pennas & pli-
catilem cristam ceteris præferri. Non minùs stultum est
laudare vel honorare quempiam, ob vestem potiùs aut
formam, quam virtutem. Hinc ille non immeritò in
suas ipse vestes sævit, quamvis ridiculâ crudelitate. Ex-
pertus is fuerat sibi in obsoletiore togâ ad forum de-
scendenti, honorem illum minimè deferri, qui tamen in
nitidâ veste prodeunt, magno ceremoniarum apparatu
deferrebat ab omnibus. Idcirco cum è publico do-
mum rediit, vestem humi abjectam pedibus calcans:
Ene tu honoratus ille vir, inquit, an ego? tibine honor
iste tribuitur, an mihi? Vanitas vanitatum, & omnia va-
nitas!

Ecclesi. cap. 1. *verf. 2.*

Tho. Morus

Vit. lib. 2.

Hemil. 3. in

epist. 1. ad

Timoth.

Hermannus

Busebius.

§. V.

Numos Causa quinta: Vestium luxur & numos dissipat, &
dissipat & rem domesticam frangit. Pecunie comparere
rem do- difficile est, ubi tam multiplex imperium jubet effunde-
mesticam re. Crumena sæpius hiet necesse est, ubi corpus studio-
frangit. sius ornari cœptum est. Jam hoc, jam illud deest, aut cer-
tè deesse fingitur, modò istud, modò aliud argento pen-

A sandum. Res tam nota, quam mira est, neminem ego-
num esse, cum superbia negotium agitur. Perunt pau-
peres? non suppetunt numi. Corpus ornari postulat? in-
jam abundamus. Opem pecuniariam rogant amici? negotium
jam pridem ipsi egemus. Nova vestis commetenda est
jam turgent marcupium. Opificibus merces solvenda
est? differri hoc potest in aliud tempus. Novum col-
larium genus repertum? simile quamprimum confi-
ciatur. Necesse quid domesticis emendum? expe-
diant, pecunia deficiente. Nuperus & novitius corpori cul-
tus parandus? paratur, superest loculis quod dent. Ita
paupertatem nunquam pejus odimus, quam cum ves-
tium nitore adversum it. Tunc opulenti sumus, cum
sumptus faciendî in corporis lenocinium. Jure Bernar-
dus queritur: Invenimus curiosi quò delectentur, & non in-
venimus miseri quò sustententur, cum periculo animæ acquirant,
unde oculos hominum delectent. Neque hîc formidamus
nomina facere, & as alienum cogere, modò vestis splen-
deat, quisquis nomina expungat, aut ære alieno nos le-
vet. Fit quandoque ut quis in veste se jactet quam ad-
huc sartori & mercatori debet. Neque injuriarum agi
posset qui accederet & monetet: Hæc tu, hæc vestis
nondum est tua, quid te in alienâ vendis? tuus creditor
suam appellat. Et quam turpe est corniculæ plumis non
suis superbire? Sed ea est libido quorundam sumptuo-
sè se vestiendi, ut nullas expensas seu suas seu alienas ve-
reantur. Hinc monstra illa & prodigia: Nero nullam ve-
stem bis induit: Heliogabalus gemmas ab optimis arti-
ficibus sculptas in calceamentis ferebat, quæ nunquam
iterabat, sed ne linteamen lotum unquam attingit, men-
dicos dicens qui lotis uterentur. Nec nostro ævo talium
monstrorum inopia est. Gualterus Rajoleus ille apud
Anglicanam Cleopatram nimis graciosus homo, vilis
est in aula crepidas gestare ita gemmis aureorum, ut
6600. hoc est, sex millium sexcentorum aureorum &
amplius æstimarentur. Ante annos non adeò multos,
cum feminarum symmata etiamnum in usu essent, sed
minimè laudabili, Comitissâ quædam in materiam
unius hujusce symmatis, florenorum duo millia & quin-
gentos, opifici verò in manu pretium & pro opere fa-
ciendo centum quinquaginta florenos numeravit libe-
rali manu. Sunt, quibus fortunas omnes veste bajulare
ac deterere pulchrum est, tantâ stultitiâ contemere au-
dent opes, qui jactant, qui gerere malunt quam posside-
re. Sic aliquibus omne in ornatu patrimonium est. Et eò
jam luxur vestiumque pretia excreverunt, ut quo vesti-
tu olim Comites, Marchiones, Duces uli fuerunt, illo
nunc novi homines & infimæ nobilitatis viri femina-
que utantur; & qui antea nobilium erat habitus, is jam
plebeculæ & mechanicis vix approbatur. Hinc pretia
rebus sic inflammantur, ut jam inter maximos sumptus
numeretur, & ceteri. Verissimè Satyrus etiam de nostro
hoc ævo:

Hic ultra vires habitus nitor; hic aliquid plus
Quam satis est: interdum alienâ sumitur arcâ.
Commune id virium est, hic vivimus ambitioâ
Paupertate omnes

Quando ergo Principes suum famulitium splendore
& sumptu vestium agere superare queunt, rectissimè sa-
piunt, qui sumptuosissimum hoc certamen detrahant,
& quos luxur nequeunt, vincere conantur modestiâ.
Olim qui mollibus vestiebantur, in domibus regum
erant. Desierunt jam ista secula, aliis nunc moribus vi-
vitur. Etiam in tabernis, tuguriis, casis sunt qui mollissi-
mè vestiantur, quique potius fordidè & parè conare,
quam minùs sumptuosè vestiri velint: multi malunt ma-
le esse, modò bene & opiparè vestiantur; adeò etiam
gula multum superatur à superbiâ. Mirum! sacculus opti-
mo tritico refertus, trioboli fune stringitur, sacculus no-
ster, corpus nostrum immunditiis plenum, non tam ve-
stimentis quam ornamentis sumptuosissimè vult cingi.
Vociferantur

Amos 6. Vociferatur Amos propheta: *Vae vobis optimates, ca-*
pitula populi, ingredientes pompas domum israel. Quan-
 tis hodie clamoribus ageret vates, si cerneret quo ap-
 paratu, quantā pompā, non optimates solum, sed & de
 plebe uterque sexus in templa sese inferret. Numen
 suppliciter exoratur, quantā possunt ostentatione in
 aedes sacras, velut ad choream conveniant; ad divinum
 cultum properant, sed ut suum ostendant. Num hoc,
 Gerarde, mores Christianos sapit? Theophylactus velut
 templi custos, compitorem feminam examinans: An
 saltatura, inquit, ad Ecclesiam pergis? Nunquid hic nu-
 ptias & lasciviae oblectamenta conquisis? Num ut tui
 spectaculum praebeas advenisti? Non iste supplicis est
 habitus, accessisti ut Deum pro peccatis tuis depreceris,
 ut cum gemitu & lacrymis veniam petas; quid te ipsam
 ornare improbo & intempestivo studio contendis?
 Profecto haec cura nec domos ditant, nec templa or-
 nant; illae sumptibus exhauriuntur, haec levitatibus &
 petulantis implentur.

§. VI.

6. Sine *modo est,*
nec finem
invenit.
Nimium
facit ocu-
li studium
ad implendam
ingluviem.
At qui auri,
purpure
& gemma-
rum nimio
studio tenentur,
is nec quod
super terram,
nec quod
sub terrā est,
aurum suffecerit.
Dum ergo cupiditatis
limites
sibi non
constituunt,
in impudentiam
impingunt.
 Ausa sexta: Ostentatio hae vestium sine modo
 est, nec finem invenit. Quod praclare docuit Cle-
 mens Alexandrinus: *Ebriosum esse, inquit, & vinosum, etsi*
sunt magna vitia, non tamen tanta, quantum est nimium sui
ornandi studium. Mensa plena & frequentes calices satis sunt
ad implendam ingluviem. At qui auri, purpure & gemma-
rum nimio studio tenentur, is nec quod super terram, nec quod
sub terrā est, aurum suffecerit. Dum ergo cupiditatis limi-
 tes sibi non constituunt, in impudentiam impingunt.
 His enim opus est & theatro, & pompā, & spectatorum
 multitudine, & errore in sacris, & diuturnā morā in
 triviis, ut sint manifesti omnibus. Ita vitia nec finem
 habent nec modum, juvāque ludere impendiis, & lu-
 sus hos geminare, dum quotidie aliquid novitatis sum-
 ptuosius adjicitur. Linum aut byssum patriam pridem
 fastidimus, peregrinam quarimus. Belgicam aut Bata-
 vam quantovis pretio mercamur. Mulcis quo chiro-
 thecae aut vestes imbuenda, ab ultimā Thule & terrae
 finibus apporretur necesse est; omnia vicina & quae vi-
 lioris pretii sunt, sordent. Sic earum vestium summa
 commendatio est, quarum odor invitet etiam aliud
 agentes. O Gerarde, male olet quidquid carnem olet,
 etiam si moschum oleat. Sed & hoc spectamus in cultu
 corporis, ut is plus artificio debeat quam naturae, &
 majus pretium sartor exigit quam mercator, labore
 materiem superante. Novi virum doctum dicere soli-
 tum: A Jurisconsultis quibusdam minores sumptus fieri
 in libros & Juris codices, quam a multis feminis in
 mundum & concinnitūdines. Finem non invenit &
 modo caret ambitiosus hic vestium cultus, qui jam
 olim excogitavit, quā ratione araneorum textura in
 amictum transiret. Diserte Plinius affirmans: *Telas, in-*
quit, araneorum modo texunt, ad vestem lucumque femina-
rum, quae bombycina appellatur. Telas illas raritate texturæ,
& macularum pervia latitudine translucidas, seu vestem
Coam, cum araneorum opere confert Plinius. Sed an
non hoc extra modum est, sic vestiri quasi araneos tex-
tores habueris, & eorum retia in vestem aptaris? O
quantum a lorica discessere mores, ut oneri sint etiam
vestes! o quam commodè possemus vestiri esse sine
commercio Serum & exoticis his deliciis! Prudentius
olim jure quaerit & indignatur:

Nim pudet esse viros: quærent vanissima quæque
Quæ niteant: genuina leves ut robora solvant,
Vellere non ovium, sed Eo ex orbe petitis;
Ranorum solis stuantur sumere amictus
Gaudens, & durum sentulus perfundere corpus;
Addit ars, ut sila herbis saturata recoctis
Illudant variis distincto flamine formas,
Præ quæque est lanugo ferè mollissima tactu

Tom. I.

Pectitur; hunc videas lascivias præpetere cursu
Venientem tunicas, aurum quoque versicolorum
Indumenta novis texentem plumæ telis.

D. Hieronymus ad Latani de institutione filiae in
 eandē hanc nimiam & pellucidam mollitiem invehit:
Spernat, inquit, bombycum telas, Serum vellera, & aurum in
sila lenescens: talia vestimenta parat, quibus pellatur frigus,
non quibus vestita corpora nudentur. In Marcellae viduae
 epitaphio ad Principiam virginem: *Solent enim, inquit,*
purpurisso & cerussâ ora depingere, sericis nitere vestibus, splen-
dere gemmis, aurum portare cervicibus. Nostra vidua talibus
usa est vestibus, quibus arceret frigus, non membra nudaret,
aurum usque ad anuli signaculum repudians. At nos plerun-
 que omnia nostra, bona & pulchra esse malimus, quam
 nos ipsos & animum nostrum. Vir nobilis & opulens
 Aristippus *philosophum in aedes introduxit, & cir-
 cumduxit quæqua verum. Varia ubique & pretiosa su-
 pellex, summus in omni angulo nitor, & accuratissima
 B ubique mundities. Et jam gratiae agenda erant ab eo
 qui sic humanē fuisset deductus: cum ecce philosophus
 sputum colligit, & in ipsius heri barbam jacet. Ille, quasi
 conjecto in se Tisiphones angue, totus in fermento esse
 & ardere irā. Philosophus ut huic incendio verborum
 lymphas affunderet: *Quæso te, inquit, ignosce; totam*
domum lustravi, nec angulum reperi qui immundior
esset hac horrente tuā barba. Videbar ergo rectē factu-
ras, si in locum domus tuæ sordidissimum has oris sor-
des ejicerem. GERAR. Hic silentium rumpo, vel te in-
 vito. Quanta & quam incredibilis huic philosopho
 fuerit audacia? POLYCH. Longē major est, sed tērior
 diabolo. Vaferrimus hic philosophus ex Oreo, ubi in
 homine omnia compta videt & exulta, præterquam
 animum hominis, variis eum suggestionibus conspuit,
 & hoc prolixē agit, ut tantō magis sordescat animus,
 quantō magis nitescit corpus. Erubescat ergo seipsum
 homo malum & turpem, inter res suas bonas & pul-
 chras. Et sanē vestes pudori nobis sint potius quam ho-
 nori. Nam vestis apertissimum signum est, primum
 omnium parentem fuisse furem. Nisi vetitum malum ē
 paradiso subiectum fuisset, nativā etiam pulchritu-
 dine gauderemus. Quis verō stigmaticorum, stellantem
 & cauterio inultam frontem in laude ponit? Neque ad
 claudi aut loriæ gloriā facit, ligneo pede gradi vel
 argenteo, cum defectus fulcrum sit, non argumentum
 roboris; neque est quod scabiosus triumphet, si scabiem
 panniculis nitidioribus velet. Et quid agrotus cataplas-
 matum aut medicamentorum copiā superbit? Quid
 ergo nos vestes notissimi furci argumentum inter de-
 cora nostra numeramus? GERAR. At vestes ornant
 nos. POLYCH. Hoc laudis esset, si nos illas ornaremus.

§. VII.

Ausa ultima: Jactura nominis & famæ. Nos lau-
 dem aucupamur ambizioso habitu; plerumque nominis
 contra sit, & vituperium reportamus, aut in suspicio-
 nem sinistram venimus. Rex Ochozias, nuncios suos ad
 se redeuntes interrogavit, cur spe citius reverterentur? *vers. 2.*
 At illi remissos se ajebant a viro, qui occurrerat in viā.
 Instat porro rex querere, eujusnam habitus esset vir
 ille qui occurrisset, & mox ē viri veste colligens quis
 esset: *Elias, inquit, Thesbites est, hic ipse est.* O mi Gerar-
 de, si te viderint alii ad eū comptum & velut pumice
 expolitum, non te dicent Eliam, sed Thrasionem, sed
 pavonem, sed cultam statuem. Animum nostrum rese-
 ramus iis qui nos vident; defectus nostros apertius spe-
 ctatoribus nostris, cōsque qui fortē nos frugales & sa-
 pientes censebant, errasse ostendimus. Latentis in ani-
 muso vanitatis indicium est, ambiciosior corporis orna-
 tus. Quam verō prona & facilis post hæc indicia, suspi-
 cio? Salomon dum se tantopere in sui cultu occupat,
 Dei obliviscitur, & sensim per tot corporis lenocinia ad
 gentium

O o

Ecdi. c. 47.
vers. 22.

gentium idola turpissime deservit. Verè dedit maculam in gloria sua, & sapientiam stultitiâ confudit. Quando nux ante tempus corticem abijcit, intus se corruptam ostendit: quando Christianus exteriorem habitum discipline Christianæ congruum rejicit, hærescentis in animo vermiculi cariem prodit.

Abac. cap. 2.
vers. 19.

Vulgare feretrum effertendis cadaveribus assignatum, nunquam decentius vestitum cernitur, quàm cum cadaver in illo recumbit. Alii multi tales, & huic feretro simillimi sunt, qui corpus suum tunc maximè ornant, cum animum letali culpâ emortuum circumgestant. In hunc talem Abacuc jam olim pronuntiâns: Ecce iste, inquit, coopertus est auro & argento, & omnis spiritus non est in visceribus ejus. Tam varia tamque disparia simul ex æquo curare non possumus; corpus comere, & animum excolere vix ejusdem hominis est. In nimium diversas curas hæc agant, quantòque plus sollicitudinis huic impenditur, tantò plerumque minus alteri. Ita dum corpus curâ & diligentia nostrâ complectimur, animum otiosi & negligentes ferè transimus: nimirum ut servus niteat, herus in squalore est. Arca testamenti erat intus obducta auro, at foris cooperta cilicio: si animus noster amore divino plenus, parum interest, qualem se ostendat exterius. Cordis penetrantia virtus occupet, nec anxius eris quâ veste corpus alienis oculis commendes. Commemorat Paulus probatissimos homines præfæ legis, camelorum & caprarum pelles vice vestium habuisse. Sciebant se nudos in hunc Orbem prodissse, nec aliter discessuros.

Hebr. c. 11.
vers. 37.

Tract. de
Nabuchodonosor.

Nescit natura divites, inquit Ambrosius, quæ omnes pauperes generat. Neque enim vestimentis induti nascimur, nec cum auro argentoque generamur. Nudos sudit in lucem egenes cibo, potu, amicis; nudos recipit terra quos edidit; nescit fines possessionum, seculo nos includit cæpes angustius, qui & pauperi abundat & diviti, & terra viventis quem non cepit affectum, jam divitem capit. Eodem sensu Seneca: Nemo, inquit, nascitur dives: quisquis exiit in lucem, visus est lacte & panis esse contentus. At ista non cogitat: alios mores sapit qui vestes lautissimas tam providè quærit, atque hoc unum agit ut placeat, sed plerumque hoc unum minime omnium impetrat: sæpissime alia omnia dicuntur quàm quæ in laudem. En, ajunt, politissimam statuem, en pavonem speciosè ingredientem; en vestitus insolentiam, en cultum censu majorem! Unde huic homini ad hanc lautitiam tam dives crumena? tam magnificè non incederet, nisi & aliena marfupia emungeret. En ostentationem inanissimam, en pompam idioti! Et quis tandem est hic Thrafo, quâ domo, quâ gente, quinam ipsius progenitores? homines è pago, rustici, gens agrestis: ille ipse olim olus vendidit, & nares brachio absterfit, noluisse de manu ejus panem accipere, nunc quantus, quàm sublimis est? Hæc illa sunt elogia, hi speciosi tituli, quibus liberalissimè afficiuntur ii qui sui status & ordinis rationem ignorantes, in vestitus elegantias plus expendunt quàm laudari possit. Ita melioris notæ famam non auget, qui corporis cultui tam religiosè studet: malignas suspiciones non effugit, qui seipsum tam affectatè committit. Pulcherrima deformitatis excusatio est, vestitus decentia & honestas.

Elogia eorum qui plus quàm laudari possit, in vestitus elegantias expèdunt.

CAPUT XI.

Dictorum ratio, confirmatio, coronis.

GERARDVS.

ET cur, mi Polychroni, aut unde tam disertus es in vestium luxum, & quidem sacundiâ tam prolixâ? POLYCH. In aurem tibi dicam ipsissimam veritatem: Hoc vitium multa secum trahit vitia, curiositatem, delicias, vanam gloriam, pessimam liberalitatem, tempo-

Multa vitia trahit secum vitium cultus.

ris jacturam, & post hæc omnia, revera potens Libidinis fomentum est. Non venit de integrâ conscientia hoc studium placendi per decorem, quem naturaliter invitorem libidinis scimus. Ita Hieronymus sentit: Alibi Si vir, inquit, vel mulier se ornaverit, & vultus hominum ad se provocaverit, etsi nullum inde sequatur damnum, judicium tamen patietur, quia venenum attulit, si fuisset qui bibisset. Est ita, ut dicit: concinno vestitu alienos oculos vulnerare facillimum. GERAR. Absit hoc. POLYCH. Ita loqui solemus, sed commune nobis vitium est, aliter dicere & aliter facere, ut meritò idem Hieronymus moneat, aut loquendum nobis ut vestiti sumus, aut vestiendum ut loquimur. Lingua castitatem jactamus, veste levitatem aut impudiciam sæpe non dissimulamus. GERAR. Modò in leges divinas non peccemus. POLYCH. Ubi politica calcantur, nec divina in honore sunt. At politica hic sperni, vel oculi loquuntur. O lex Oppia quàm dudum exulas? O leges vetustariæ tot urbium & provinciarum, quàm dudum expiratis! jam pridem nullos limites patiuntur effusissimi sumptus in vestium pompam. Et quæso te, Gerarde, dic quæ biblia docent cineres serico velandos, cœnum auro tingendum, fimetum purpurâ operiendum? & an non corpus nostrum cinis, cœnum, fimetum? Cur istud, mi homo, sic operis, sic comis? subter te sternetur timea, & operimentum tuum erunt vermes. Pulchrè Ambrosius: Audi, inquit, omnes nascimur nudi & morimur: nulla distinctio inter cadavera mortuorum, nisi forte quia gravius sentent corpora divitum discenta luxurie.

Voluit bonus Deus spiritum hominis, velut divine particulam aurâ, & sui simulacrum nullo pretio sat aestimandum, nihilominus vili sacco corporis abscondere: cui jam verosimile videatur, opificem hunc voluisse, corpus quod vilissimum est, pretioso regimine involvi, qui spiritum inæstimabilis pretii tam vili regimento circumscriptis? Et cur ipse Deus protoplastus pelles in vestem dedit, si nos auro & gemmis vestiri voluit? Aut igitur miserabili virtutis inficitia laboramus, aut infaniam hilarem infanimus.

S. I.

QVæsit nuper è Dionysio cognato meo quispiam, quos ille in stultorum navigio primâ sede putaret honorandos? Hæc nonnihil Dionysius ad subitam quæstionem, & Res hæc, inquit, multæ cogitationis est: at tu luce crastinâ redi, & responsum à me auferes: interim ego senatum in animum advocabo, ut suis mensuris quæstio tam seria ponderetur. Rediit alter postero mane, & An responsum, inquit, reperisti meæ quæstioni? Cui meus cognatus: Reperi, ait, & ut scias secretâ assimatione rem probè pensiculaui, demum hoc statui: in stultorum trirēmi primos omnino videri aut primis proximos, qui à vestium luxu magnum sibi ornamentum crederent accedere. Cùmque alter ejusmodi responsionis rationem sibi non liquere dixisset, subjecit cognatus meus: Tu ergo vide quid fieri decentius possit, quàm operimenta, quæ dedecoris nostri & infamiae, à primis parentibus contractæ, certa sunt indicia, in laudem & ornatum velle trahere: nisi verò tu dicas nebulonem numellis, aut furem ornati fume. Addo: cùm à lapsu protoplasti, libido & omnis generis fœdæ concupiscentiæ in membris nostris jam ante nimium quantum exardescant, nos infami huic incendio pabulum insuper sufficimus, & ardenti camino prælargè oleum affundimus; colimus & comimus nos, & sic cultos comptosque mutuis aspectibus propinquamus, ut si fortè sopita dormiat lascivia, ad has illecebras reviviscat. Memini, etsi nondum senex, cùm non tantum corpora, sed & vestes ipsæ honestissimè tegeantur: Viti suas promidiore nigro pallio, suas matronæ nigra & per totum corpus defluente palla tegebant. At nunc tantum abest